

SUSCRIPCIO
Barcelona. Una pesseta al mes
Espanya. 4'50 pessetes al trimestre
Extranjer. 9'00 id. id.
Pagant per avants, una pesseta de rebueta

EL POBLE CATALA

REDACCIO I ADMINISTRACIO
CARRER DE SANT PAU, 6, PRINCIPAL
BARCELONA
CARRER DE FORTUNY, NUM. 2 TERS.
TELÈFONS
REDACCIO, 723 - IMPREMTA, 2.280

ANY IX.-NUM. 2.808 I BARCELONA. DIUMENGE 17 DE NOVEMBRE DE 1912 UN NÚMERO, 5 CENTIMS

BANCO HISPANO AMERICANO

Sucursal de Barcelona

Participa a la seva clientela y al públic en general que'l día 18 del corrent traslladarà les seves oficines del carrer de Pelai, 58, al nou edifici de la seva propietat, situat al carrer de

FONTANELLA, 6 y 8

aont, comensant desde dita fetxa, continuarà ses operacions.

Fàbrica de vels y mantellines

Tuls - sederia-Genres de punt.

FRANCISCO DE A. PLANAS

Ronda Sant Pere, 15 (Entre passeig de Gracia y plassa Urquinaona)

A l'engrós y detall

Articles de temporada de fil y cotó

a preus d'ocasió

Dr. GARCIA, Vies urinaries Matru, Bufeta, Sillia Unió, 16

El "Home Rule" irlandès

El conflicte parlamentari.-S'aprova un vot de confiança al govern per 327 vots contra 218. - Declaracions del "leader" irlandès Mr. Redmond.-Actitud dels laboristes.

Hi ha una extraordinària expectació en el Regne Unit per veure com se resolirà el conflicte parlamentari creat per l'aprovació, en una votació per sorpresa, d'una esmena que tindrà per objecte el projecte de "Home Rule" per l'Irlanda.

La premsa conservadora insisteix en la pretensió de que'l ministeri dimiteixi. En el seu discurs del dimarts passat a la Cambra dels Comuns, Mr. Asquith demostrà, amb arguments irrefutables, que no's trobava en el cas de retirar-se. Recordà que en 1905, en un cas semblant, Mr. Balfour no's cregué pas obligat a presentar la dimissió. Cita l'afirmació dels "lords" de que les eleccions parcials provenen que'l govern està en minoria en el país, el primer ministre cità el cas del gabinet conservador de Mr. Balfour, el qual, en el mes de juliol de 1905, havia celebrat 66 eleccions parcials, en les quals l'oposició guanyà 19 llocs nets, mentre que l'actual govern, després de les darreres eleccions generals, ha perdut no més vuit llocs entre 44 eleccions parcials celebrades i encara alguns d'aquells llocs els ha perdut per haver-se presentat alhora candidats liberals i laboristes. En aquestes 44 eleccions parcials, els vots favorables al "Home Rule" han estat 250,000 y els vots contraris 209,000, o sigui una majoria de 41,000 vots a favor de l'autonomia irlandesa. Esmentà així, pot sostenir-se l'afirmació dels conservadors?

Parlamentàriament, la situació del gabinet es sòlida. En la sessió del dimarts, Mr. Asquith presentà una proposició anul·lant la votació de l'esmena Aleshores Mr. Balfour presentà una proposició incidental demanant l'ajornament de la qüestió. Al votar aquesta darrera, fou rebuda per 109 vots a favor de la majoria (327 contra 218). Així representa un vot de plena confiança al govern. La mateixa votació hauria tingut el ministeri al vot sobre la proposició seva, si'l timent promogut pels diputats laboristes no hagués obligat al "speaker" a suspendre la sessió.

Mr. Redmond, el "leader" dels nacionalistes demòcrates d'Irlanda, ha declarat que l'innoble tàctica adoptada pels conservadors a la Cambra dels Comuns té per fi impedir que'l "chill" del "Home Rule" pugui assolir aprovació definitiva pel Parlament actual. Davant d'això, M. Redmond se mostra decidit a prestar al govern de Mr. Asquith el lleal concurs dels 76 diputats irlandesos del seu agrupament, contribuint així a contrarestar les males arts dels "torys".

En quant al Partit del Treball, el seu orgue "Daily Citizen" ratifica les seves manifestacions favorables al govern liberal, tot reservant-se els laboristes la seva independència.

El ministeri conserva, doncs, la seva majoria parlamentària de sempre, que es de uns 100 vots. Els darrers incidents, en comptes de feria minvar, l'han feta créixer. Ara, tota la qüestió està en trobar la manera d'invalidar la mal intencionada esmena que per sorpresa se va aprovar.

A. R. y V.

Notes y comentaris

L'assassinat den Canalejas

El Directori de l'U. F. N. R. ha rebut el següent telegrama del ministre d'Estat en resposta al telegrama que li dirigí aquest matí amb motiu de l'assassinat den Canalejas:

"Agradeixo a vós Directori sentitíssim i protesta contra vil assassinat d'un home de la terra, catalans y admiradors tots del gran poeta, ajudeu-nos a perpetuar la memoria de Mossen Jacint Verdaguer."

Barcelona, 11 de novembre de 1912.

Joan Cabot, Manuel Folguera y Duran, Gual, Martí, Antoni Soler, Pius de Valls, Santiago Valentí y Camp.

Lectures comentades

La Joventut d'U. F. N. R. del districte segon ha organitzat una serie de lectures comentades que tindran lloc tots els dimenges al matí, en les quals el senyor Octavi Mendoza comentarà l'obra social den Pi y Margall.

Les lectures, que tindran caràcter intim, començaran avui a les onze del matí.

Conferencia den Corominas

La "Lliga Catalana d'Urgell y Segarra, de Tàrraga", ha organitzat una serie de conferencies de caràcter cultural per les quals han sigut invitats il·lustres personalitats de reconegut prestigi.

Aquest cicle de conferencies l'inaugurarà avui nostre estimadíssim amic don Pere Corominas, qui desenvoluparà l'interessantíssim tema: "Lliga per la felicitat en els anys de la joventut".

Joventut germinal

S'ha constituït en la barriada del Poble Sec, la Joventut Germinal, domiciliada en el local del C. N. R. del Districte VII (Roser, 81, primer), la qual per a completar l'obra de les escoles nocturnes gratuïtes que amb tant èxit sosté dita entitat, ha acordat la creació d'una Biblioteca circular per als dels socis y dels alumnes de les escoles.

Amb tal fi, desde ara s'admeten en la secretaria de la Joventut, tota classe de donatius en llibres o en metalls, tant dels senyors socis com de les persones aïllades de la cultura que no pertanyen a l'entitat.

Ademés té la proposta d'organitzar diversos actes per recollir fons a l'objecte d'augmentar el nombre de llibres i de facilitar la lectura a la joventut.

La mateixa Joventut hauria tingut el ministeri al vot sobre la proposició seva, si'l timent promogut pels diputats laboristes no hagués obligat al "speaker" a suspendre la sessió.

Varies

Se troba a Lleida, procedent de Madrid, el diputat a Cortes de Les Borges nostre estimat amic senyor Macià.

PEL MONUMENT A VERDAGUER

La Diputació ha circulat un manifest que diu:

"Catalans, admiradors de Mossen Jacint Verdaguer, acordat per unanimitat, y amb entusiasme que tradueix exactament l'admiraçió que envers el poeta perdut sentia y sent el nostre poble, perpetuar el seu record en un monument digne de sa gloria."

Els canvis que en els individus d'aquesta Corporació s'han succeït d'una banda, y per altra la complexitat que ha tingut la vida ciutadana, han distret fins avui l'atenció pública d'aquells deute tan sagrat, retardant el compliment d'aquell acord. Mes, com portar-lo a cap constitueix un compromís solenne que la Diputació té amb el nostre poble, avui ens dirigim a tots els admiradors del gran poeta, reclamant llur col·laboració.

Actes diversos

Dijous al matí alguns assembleístes efectuaren una excursió a Montserrat, retornant, naturalment, encantats de les belleses de la muntanya.

El mateix dia, al vespre, se celebrà a la Econòmica una festa en elogi y record dels que foren sos il·lustres presidents, don Ferran de Delas, don Julià Carana, don Joan Coll y Pujol, don Silvi Thos y Codina, don Joaquim Maria de Paz, don Bartomeu Robert y don Felip Bertrán d'Amat. La festa tingué per motiu l'haver-se escollit en lletres d'or sos noms en la làpida de marbre del saló de sessions. Assistiren a l'acte representacions de les famílies Delas, Thos, Robert y Bertrán.

Pregueren part a l'acte don Carles de Fortuny, y el marqués de Camps.

Ahr al mitjà se celebrà en el Restaurant Tíbidabo, el dinar ofert per la Diputació a la taula presidencial, taula de les seccions, senyors ponents y delegats de l'Assemblea.

Cap a la una arribaren en diversos tramvies al cim del Tibidabo els convidats al banquet que fou esplendíament servit.

La presència de la taula, que es va disposar en forma de U, l'ocupava'l marqués de Camps, president de la Societat Econòmica Barcelonina d'Amics del País, el qual tenia al seu costat als representants de les Societats Econòmiques de Saragossa y Madrid. A l'apartat hi assistiren uns 60 comenals, transcorregueren en mitg de les més animades converses relacionades amb les tasques que ha realitzat el tercer Congrés d'Entitats Econòmiques que s'està celebrant a la nostra ciutat.

Inicià's brindis, el marqués de Camps, que ho fa com a president de la comissió organitzadora del banquet. Expressa la seva gratitud als representants y delegats de fora Barcelona pel concurs que han prestat a l'Assemblea, contribuint a l'èxit de la mateixa. Fa vots per que la propera Assemblea, que s'ha de celebrar a València, sigui superior en importància, si hi cab, que l'actual.

Parla després el representant de Madrid tenint paraules de gran elogi per Barcelona, brindant pel bé d'Espanya.

A continuació brindaren els senyors Sen. Martín, Puig y Alonso, Pla y Denis, Roca y oca, Dr. Puig y els representants de Granada y Saragossa, felicitant tots del que ha aconseguit l'Assemblea, desitjant per les Entitats Econòmiques espanyoles una intensa vida d'esplendor.

Al finalitzar el banquet, se dirigiren els convidats cap al funicular a fi de retornar a la ciutat, contemplant abans l'esplendí panorama que ofereix la vista de Barcelona, lo que mereix l'admiraçió y paraules de elogi per part dels delegats de fora.

En la tomba del Poeta

A Gustau Arlès, amic inspirador

Quan arriba cada any la festa de la mort y amb ella la tristesa del passatge y de les coses, se repova en la memòria, amb la frescor d'un fet recent, l'impressionable d'aquella tarda d'octubre.

Era pocs dies abans de Tots Sants, aquesta festa consagrada als morts que més serveix per a la vanitat dels vius. Era en la primera vegada que jo visitava Barcelona després de la mort del Poeta.

Desdè'l moment d'arribar, millor dit, temps abans del meu viatge, que en mi vivia l'idea de visitar, en el Cementiri Nou, la tomba de mossen Jacint Verdaguer. Y allà vaig anar.

Els morts en la montanya! Al peu de la montanya la mar tranquila que dorm amb la quietut de la mort, freda com ella y com ella gran, hermes, hermes! Juntes, ben juntes, les tres immenses besties: l'immensitat de la mort, l'immensitat de l'aigua, l'immensitat del cel ros.

Entre en la bella ciutat dels morts. Passa pels camins dels tristes jardins; entre tombes cobertes de flors que, junts a elles, ixen y moren, consignant sa vida — color y perfume — a l'embellir el sagrat rescint dels que no existeixen; entre saizers y ciprés que aquí son menys imponents que en altres cementiris.

Una dona, a fora de fregar, treia llustre als metalls y fons d'una tomba; més enllà, altres dones netejaven els vidres d'un nínxol; y en un, del qual ningú s'havia en recordat, apenas si amb eslers se distingia la targeta esgrogueïda d'un retrat amb trajo d'alta moda. Era d'una dona; no sé si hermesa o llesta; tant l'entelava la pols i el saber que l'hauria estimada. Molt difícil, sense mentir, veure les lletres: "Tu Andrés m'has deixat a solt. Potser si; potser el és en altra lloc del cementiri sense'l consol de aquestes paraules sobre la tomba. Potser no ha complert la paraula. Qui sab!

Veig caminar un bon tros entre's morts; cruïda la socra dels camins al meu pas; y devegades me deturava per contemplar la mar, quieta y tranquila, amb la mansuetut dels girs, y com ella, prompte a la traïció. Segueix caminant. Aont estàra en Verdaguer?

Hi havia molta gent, molta gent que emanava y cridava sens respecte al "diferenciat" que's el rei dels morts.

En un altar de la montanya, que també era tomba, un home gran al·lucinat l'eixia en acció de cavar. Hermosa figura. Sobre el blanc immensitat del marbre de la tomba, se retallava la forta, la mascla silueta, amb el cap al descobert; el cabell llarg aspre y cendrós, en desordre; el pit y els braços nusos; y sota la recamada pell, les gónfides venes donant sang als muscles batents de vigor...

Segueix el meu camí; però no veig en lloc la tomba de mossen Jacint. Pregunta a un vell menestral.—Allà, al cim—me respon; y quedo avergonyit de la resposta. Es clar si no es al cim, s'ont ha de ser?

Marxo cap amunt deixant a un costat les festuositats dels museus en que's patrons d'unes làpides posen de manifest la seva riquesa recarregant d'adornos els estils y esculint els seus noms amb la suscita història de lo que foren y lo que pogueren ésser.

Jus en alt, me detura la sensibleria de una figura veteïda y senada jun a la posant llosa que clou una esplanada, amb els

Els gremis de Sant Martí

El cacicat de "La Uva"

Aquests dies s'han acostat fins a nosaltres alguns industrials pertanyents a "La Uva" demanantnos que insistim en la campanya moralitzadora y justiciera que havem empra.

No calia, certament, que's amables visitants ensessin present aquest destit. Estavem y estem decidits a seguir la campanya, ampliant-la si necessari se fa, doncs, sembla que no es a Sant Martí solament que aquestes anomalies se donen, si no que el mal està més extès de lo que a primera vista sembla, tant, que potser seria precis començar a net, per a aquestes veritats indignades no poguessin succeir.

Respecte al cas de Sant Martí que de moment coneixem més, tot lo que s'ha dit y lo que no hem dit, però que consta en acta notarial, es prou y sobra per a que'l repartiment fet per "La Uva" sigui anul·lat, per a que l'encomiat comesa per quatre senyors sense escrúpuls, que s'imposen per armes innobles a la majoria, que no prosper. Nosaltres tenim confiança amb que'l senyor Euliste sabrà distingir entre les raons exposades per nosaltres y els arguments que pugun exposar els de "La Uva", ja que, per més que no tinguin gens de raó voldràn defensar-se, y es sapigut que totes les causes tenen defensa, per dolentes que siguin.

Però davant de tot això es probable que el lector se preguntí:—Més, si els mateixos de "La Uva" o bona part d'ells estan mal contents de la marca de la societat, per què no la deixen o no procuren esmentar-la?

Oh, això no es tan fàcil com sembla! Els manganedors tenen tan ben preses les mides que als petits industrials els tenen sot a un seu peu y no's poden moure. Es més. Quan veuen que algun dels importants se aparta del seu costat o sembla volguer apartar-se, se valen de tots els medis per a que els seus propòsits no arribin a terme.

Quins son aquests medis? Es curiós, es curiós! En primer lloc hi ha'l recurs de l'amenaça de que quan vingui'l pròxim repartiment, el rebol serà carregat amb quatre o sis quotes. Si això no sorgeix efecte se li ofereix una combinació per que pagui en l'aparentment una quota molt crescuda, no en pagui més que una de quarta o quinta categoria. Com pot ésser?

Molt senzill! En el repartiment se senyalen cinc o sis quotes a l'indicat, aquell s'hi conforma y com que es dels més importants se pot posar el seu exemple als que protesten del repartiment y no entren en la combinació. Després cada trimestre, "La Uva" pel seu compte, abona al industrial la diferència de la contribució, amb rebut y tot. Publicuem un d'aquests rebuts, per mostra:

"Núm. 1"

Entrega a D. ... la cantidad de ... y tres pesetas veinte y cinco céntimos, perteneciente al primer trimestre de Contribución del corriente año de 19...

San Martín 1.º de febrero de 19...

En el lloc de la partició de la matru y el rebut o taló, hi ha ben distint la meitat del segell de "La Uva".

Què paga aquestes bonificacions, que també se han moltes vegades entre's no perillosos, entre's amos, per a descompte de la contribució? Molt senzill. Ho paguem tots els de "La Uva", amb qualsevol preu se hi fa pagar. Y això ningú ho ignora, molts ne protesten, però en les reunions ningú diu res y vota lo que convé als amos de la colla.

Després d'això, com a gremi de fabricants y comerciants que és té montada una fabrica de gasos, amb accions obligatòries de 100 pessetes al 3 per 100. Doncs, bé, el reglament disposa que tot aquell que se separi de la societat o bé en sigui expulsat perderrà les accions, més el darrer dividend que li pertorgui. Y això, que podria ésser causa d'infinitats de plets, no sabem que mai n'hagi produït cap, encara que molts també protesten esot voce.

Totes aquestes extremes y altres que encara no hem dit, demostren dues coses: que els directors que proven en "La Uva" coneixen totes les recursos per a covarir als seus socis, y que, aquests, al no revoltar-se davant d'aquests atropells dels quals protesten en privet, demostren quelcom que se assembla a covardia.

Els catalans fora de Catalunya

El Grup Nacionalista Català organitzà per al diumenge, dia 6 d'octubre, un banquet per a festejar l'Assemblea de Tarragona, que tingué lloc en l'espai menjador de l'Hotel Estació.

Hi assistiren tots els membres del Grup, y bon nombre de distingits compatriotes, que encara que no estan afiliats a la nostra comunitat política, simpatitzen amb l'idea de l'Assemblea.

El menjador estava artísticament adornat, figurant en lloc prelevant nostra gloriosa senyera.

Occupà la presidència el company Bonaventura Pons, president del Grup, y en el moment en que tots ja eren reunits, esclataren a l'aire les vibrants notes de nostre glorios himne Els Segadors, que tots els concurrents cantaren a peu dret, ressonant a l'acabar entusiastes y llargs aplaudiments.

Seguidament s'aixecà el secretari senyor Josep Santolí, qui llegí la convocatòria de la Comissió organitzadora de l'Assemblea y demés oficis canviats entre'l Grup y l'Unió Catalana.

Era joíós veure l'entusiasme y germanor que regnava durant l'apal, parlant y recordant a la Patria.

En un dels plats que's serviren, ens impressionà gratament la bona idea del cuiner, de presentarnos figurant les quatre barres.

Fou amenaçada la festa amb boniques peses de concert y adroses sardanes.

Al destapar el xampeny comensaren els brindis, essent el primer el del digne president, qui en feliç y eloquent paraula explicà l'objecte y finalitat de l'Assemblea cantant un himne d'amor y anyorania a la Patria, acabant amb aquestes o parelles paraules: "Y a l'aixecar la copa per brindar pels bons acords de l'Assemblea de Tarragona, brindem per la llibertat de Catalunya."

Seguidament prengueren la paraula altres entusiastes companys, en quals parlaments hi vibrava el fervent amor a la nostra terra.

Finalment la festa amb la repetició d'El Segadors, chorejats pels assistents y coronats amb entusiasmes oris de "Visca Catalunya".

Festes com aquesta són les que convé que's repetixin per a redmar l'entusiasme y patriotisme que sentim tots els que's trobem al·luys de nostra amada terra.

ANTONI TORRENT

ESTOMACAL

Con el Elixir Saliz de Carlos

se curan las enfermedades del estómago ó intestinos, aunque tengan 30 años de antigüedad y no se hayan aliviado con otros medicamentos. Cura las acedías, dolor y ardor de estómago, los vómitos, vértigo estomacal, dispepsia, indigestiones, dilatación y úlcera del estómago, hiperclorhidria, neurastenia gástrica, flatulencia, cólicos,

DIARRÉAS

disenteria, la fétidez de las deposiciones, el malestar y los gases. Es un poderoso vigorizador y antiséptico gastro-intestinal. Los niños padecen con frecuencia diarreas más ó menos graves que se curan, incluso en la época del destete y dentición, hasta el punto de restituir a la vida a enfermos tremolientemente perdidos. Lo recetan los médicos.

De venta en las principales farmacias del mundo y Serrano, 30, MADRID

Se remite folleto á quien lo pida.

PLANA LITERARIA

ANGEL GUIMERÀ (HOMENATGE 1909)

De primer diré com sonà per primera
volta en mes orelles aquest nom: Angel
Guimerà.

Jo tenia setze anys, i sentia parlar dels
Jocs Florals: els Jocs Florals eren per mi
una cosa llunyana, una cosa apart de la
vida, una gran festa que's feia cada any
jo no sabia ont, segurament en una regió
ideal de bonica, en un paradís de poeses
de flors, de roses, perquè cada any la
sentia venir pel Maig aquesta paraula, i
sentia venir un olor de roses, surant una
visió de dones emmanellades de blanc
amb roses vermelles al cap, al pit, a les
mans, per tot; i una d'elles, per damunt
de totes, era Reina. Un poeta — (un poeta!)
— un home sobrehumà... jo no'n coneixia cap!
— la feia reina en aquella dona, la posava
en un tron, i tothom li feia acatament, i
ella, somrient, repartia flors d'or a
tots, donant poemes que davant li desfilaven,
parlant amb aquella música dels versos
que gongolava altes paraules i visions
celstials; i una genada immensa s'espectava
entorn i aclamava en l'aire carregat
de polsina d'or i d'olor de roses... Y jo
sentia dir, que devengues, un d'aquells poe-
tes, que ja tenia moltes flors d'or, i moltes
aclamacions en ses orelles, era anomenat
Mestre en Gai Saber: es dir, que ja
era més que un home, més que un poeta,
perquè tal nomenament era una consagra-
ció d'immortalitat en vida: aquell home ja
no tocava de peus a terra; aquell home ja
no havia de fer res més, sinó que restava
perpetuament ennoblit en una mena de
beventuresa... Però això, sols s'aconseguia
amb molts anys de poesia, i quan el poeta
ja no podia més de les aclamacions que
l'havia aliat al seu entorn.

Doncs heus aquí que aquell any, que jo'n
tenia setze, vaig sentir dir que un poeta
havia aïssat sobtadament d'entre la mul-
titud, i tal havia dit sa poesia, que d'una
sola vegada fou Mestre: i tenia aquest
gran nom: Angel Guimerà. El nom per si
sol — jo no'n coneixia altra cosa encara —
me donava una sensació de grandiositat; i
m'afigurava al poeta un home alt, fort, jove,
amb una gran cabellera negra que li ve-
lodejava pel cap, i uns ulls grossos i ardents,
i una veu poderosa amb paraules de foc
i la seva obra m'afigurava així mateix gran-
diosa i forta, una mena de cant solennal
retreient heroïques gestes, i els grans mo-
vements de l'humanitat, i els més forts ca-
lencismes de la naturalesa: vents, tempestes,
guerras, invasions, l'escumes de les
rasses, i l'alarde i caure dels imperis, vi-
sions apocalíptiques i terribles profecies...
això devia ésser l'obra d'un poeta que's
deia: Angel Guimerà; i devia esclatar en
paraules dures i sonores com martellant en
metall, i en rimas amples i en perllongat
uol com se senten les onades de la mar
en aspra com una nit de temporal.

Mes vingué'l meu dia de sentir d'Any
Mils. Y heu de saber i entendre que a
aquesta poesia fou la primera nova que jo
vaig tenir de l'història o llegenda del ter-
ror mil·lenari. Jo vaig ésser com d'un po-
ble primitiu al qui l'història se presenta
en fàbula, i pel qui la poesia es sabiduria.
Així, doncs, la bellesa de d'Any Mils m'a-
terrà com una revelació; i en el misteri
de més solaments me donava la delícia es-
garriosa de mormorar-la per mi a soles:

«Era lo temps en que les neus primeres...»

Ja'm corrent aquests entrades. Després,
ah!, llavors no havia de recórrer al lí-
bre imprès per retreure'ls versos més forts
amb tot el seu llit amb els altres; prou
me'n acordava tot el seguit amb la tremolor
mateixa que dels uns els altres me por-
ta. Y com eren tota una cosa, llavors,
els «monjos i frares barbojats absoltes»,
i els nins porcos que's veien que's per-
dien — dels alts castells per les negres
voltes; mentre damunt els senys branda-
ven amb la veu plorosa; i la fosca visió
del trist vassall que «vora la flor fuma-
la» — els jorns contats amb un carbó es-
crivia! Com hi vivia jo en la delícia poe-
tica d'aquell terror! La poesia era lo ma-
teix que vida, per mi. Les naus corcane-
en el fang dels ports, la gent lleuant al
foc les eines, ja inútils, per escallar els
ossos bolls en sos últims dies; i en l'últi-
m, en la nit última tothom llensant-se
piorant al camp ras a esperar la fi:

Damunt sos caps amb brassos amorosos
Els nins volguets les mares aixecaven;
D'enlla els malalts cridaven angustiosos.
Y al coll dels fills els vells se reponjaven.

Y aquella ponderació magistral de la do-
lació última, que'm feta erissar els cabells,
y m'estremia tot el cos en un espasme:

«Ni un llum va encendre en les llars de-
series...»

Y els vents xiulaven... i els portals batien...
Després aquell terrible glatir de la mul-
titud entre'l terror suprem i la primera gus-
tura d'esperança:

«Corra... y para... y torna a corre... y
y calla après... y tremolant escolta...»

Després aquella serenitat: «Ja es any no-
vell, ja ve la matinada. Tot ha passat;
però, quina empremta grandiosa que ha de-
ixat en nosaltres! Gràcies, poeta!»

Aquesta pesa és única en la poesia ca-
talana; se'n han fet moltes parodies; però
resla única; y capdell entre les del roman-
ticisme de tot lo món. Per ella vaig conèixer
al poeta, y era tal com el sol sol nom
me l'havia fet presentir. Aquesta poesia ha-
via de dir aquest nom: Angel Guimerà;

així, doncs, no havia de dur aquesta poesia:
tot un aspecte de la lírica moderna: tota
una manera de ressonar de la llengua ca-
talana.

Abans s'havia fet sentir ja quelcom d'a-
quest ressó; en Víctor Balaguer l'havia fet
sentir; però en Víctor Balaguer fou no més
un precursor d'aquesta escola de la que
en Guimerà es el mestre, y en Pagès de
Puig un fort representatiu junt amb molts
altres, alguns dels quals viuen encara; y,
més o menys, tots hem après en ella, per-
què té una fonda arrel en la llengua ca-
talana. Es l'escola que'n podríem dir del
guix català, d'aquest guix que en la seva
excel·lència dona un relleu shakespeareà a les
obres dels nostres millors poetes; y en el
medi ambient del nostre parlar constitueix
la característica energia de la nostra llengua;
y en la seva més baixa expressió es la
tristament famosa «blasfèmia catalana», el re-
ne.

«Fum de l'infern per l'éter giravolta»

qué fa Guimerà així? — vaig sentir dir
per aquells temps a alguns lírics en con-
versa. Y això, encara que fou dit amb una
certa ironia, contenia potser inconscientment
una grossa alabansa, perquè en el fons vo-
lona a dir: — «qué fa català així? — Y
quan amb el nom d'un poeta se pot carac-
teritzar una llengua, bé's pot dir que a-
quell és un poeta nacional».

Es el català — però més noble — d'a-
quell

«Aixam d'esbogerades bordegasses»

den Balaguer, y d'aquell

«Quin ha! fa la terra — el comte l'Arnau»

una de les més felices expressions de la
millor poesia den Pagès de Puig

Es clar que la llengua catalana té altres
calitats tant o més preuables que aquesta.
Com la ductilitat, que trobà la seva ex-
celsitat en tot l'obra — en això incompara-
ble — den Jacint Verdaguer; y aquesta
meravellosa claretat de la que ha sigut nos-
tre mestre més proper l'Apel·les Mestres; però
potser cap de tant característica com aquest
guix, que l'Angel Guimerà ha posat com
nítid; y per això Catalunya l'ha reconegut
y el glorifica ara per poeta nacional seu.

II
Han passat deu anys, y som a l'any de
l'Exposició. Tots ho sabem lo que això
vol dir. Barcelona's desvetlla a la moderna
vida europea. Hi ha un gran trasvàs: s'o-
bren amples vies, y per elles el centre de
població passa a la ciutat-nova. Tothom
juga a la Borsa, tothom guanya: el luxe
de la sobrevisió esclata pels passeigs i pels
teatres; una alegria de gran ciutat s'esbon-
da pels aires, un deliri de grandesa s'en-
comana: es la febre de l'or.

El naturalisme francès fa brillant irrup-
ció en l'art y en la literatura: el nostre
ambient se modernitza: els homes a la moda
són l'ixart y en Sardà per la crítica y el
periodisme, en Narcís Oller per la novel·la,
en Casas y en Rusiñol per la pintura: l'A-
pel·les Mestres té'l ceptre de la poesia: la
Rectoria y el Romanticisme són per igual
arreu com amb burra: tot se pren direc-
tament de la vida: tot vol ésser lliure, clar,
natural.

Y heus aquí que'n mitg de tot això, un
gran drama romàntic esclata triomfalment
en el Teatre Català: «Mar y Cel», y altra
vegada la figura de l'Angel Guimerà se'm
ve a sobre, agitant-se als meus ulls entre
les aclamacions que la volten.

Encara'm veig l'endemà de l'estrena, pre-
sant amb els companys de joventut per la
Gran Via, davant de l'Universitat, passant-
nos de les mans de l'una a les de l'altre un
diari cobert de columnes de versos, que decla-
men entusiasmat, marcant amb grans ex-
clamacions les frases més admirades:

«... Hasséu, apartat.
Vull veure al vassall com s'estremia:
Un gall sense esperons y sense cresta!»

«... Mos fills, veu! elu!
Es de la balia d'aquells vils qu'un dia...»

L'odi unit al perdó, l'anyell al tigre,
El punyot y la creu tot d'una pesa...»

Crivaven, legíthim: brassajaven en l'aire
de la tarde d'hivern, amunt y avall d'a-
quella Gran Via tot just oberta fins a Sans,
fins a Sant Martí, fins per tot... de riu a riu
havia d'anar. Y acabava el parlament de
Said, sarcàstic, terrible:

«Ells... coloms sense fel, ànimes pures.
Cors de nia, tot amor, sants de retaula!»

Said! Blanca! Aquell final del primer acte:

«Ah!... pobra donat»

Aquella nota que, quan era'l chustre, ve-
nent volar als aucells del mur enllà, se pre-
guistava:

«... ¡qué deu haverhi!
Més enllà del vedat, qu'al fugir canten!»

Aquell Said, que ara li deia:
«Tu que no sé d'ont vens ni qui t'envia:
Tu que tot ho contorbes...»

y després amb aquella rabia:
«Soc l'amo del bordell que's aparia
y cap a l'últim aquella exaltació sublim:

«... Daume les ones
alsantse eternament entre la terra
y mon vaixell...»

Però res com les paraules finals, trágiques:

«Al mar! Al cel! Oh! Dei-A fons-Ni rastre!
Ni rastre! No podia pas haverhi res
més fort, més agutissim — llavors potser

encara no deien «agutissim» — que aques-
tes dues paraules.

Heus aquí que'l gran lirisme romàntic se
n'havia entrat al Teatre Català, renovant-lo,
ennobrint-lo.

El Teatre Català havia sigut principalment
fins aleshores un teatre de costums, y tothom
hi anava amb l'expectació de trobarhi re-
presentat lo més planer de la vida: s'hi
anava a sentir un «gèneros», no una repre-
sentació de la vida de ple a ple.

Per embocar la vida de ple a ple en el
teatre cal un autor de la rassa de Shakespeare
o de Lope, y nosaltres no'l teníem.
Teníem, es cert, un teatre català, que ja
era alguna cosa, però no era encara el teatre
català. Però solien anar al «fons»
amb una determinada expectació: hi anaven
a veure les nostres costums representen-
des d'una certa manera, d'una manera local,
barcelonina, y per tant, un xic parodiades.
La nostra cultura no demanava més, per-
què tampoc donava per més. Les més altes
necessitats de l'esperit quel teatre pot sa-
tisfer, les satisfieien en teatres d'altres llan-
gues.

Per això mateix el «Mar y Cel» esclatà
com una renovació, com una convulsió cap
endavant. Era encara el teatre de Víctor Hugo
que'n venia un xic retrassat, més a temps
en la nostra literatura també fins llavors
bon xic retrassada: un teatre que valia més
per la idea que per l'acció, y encara més per
la frase que per la idea. Era un teatre de
poeta líric, que tampoc es el teatre, sinó un
altre teatre.

Per fer el drama teatral, el drama, cal
haver viscut molt cap enfora, y així la
lírica sol viure cap endintre, transformant tot
en pura lírica. En Guimerà era un poeta,
poeta líric de l'Any Mils, y com tot poeta
líric, un ignorant de la vida, que la sent
no més com poesia. Y l'home de teatre es
un expert de la vida com acció, y així la
sent principalment. El teatre es en sí ac-
ció, y la poesia, com tot lo altre, ha de
brollar en ell com un gasp que salta de
l'acció. Mes quan un pur poeta, un home
de la paraula, se posa a fer teatre, inver-
teix la gènesi teatral, y l'acció li brolla
del calor líric, l'acció es lírica. Però així
com en l'home de teatre, si ho és en gran,
la empenya objectiva de l'acció aixeca en
sos més forts moments a poesia la paraula
de les persones, així mateix el poeta en el
calor líric pot arribar a crear situacions ve-
rament teatrals: líric y altre en els seus gran-
dients moments poden arribar a un igual resultat
en la escena, a la emoció teatral en el púb-
lic; però, ben mirat, venen de dos mons
diferents. El dramaturg ve del món objectiu,
exterior. (En tal cas, tal personatge «qué
diria?»); el poeta ve del seu món subjectiu
(«Quin cas fora que's digués això que jo
diria?»); y llavors tota la força està en
lo que's diu: y la emoció teatral també re-
sulta, perquè la paraula, quan es forta, tam-
bé es acció.

Així en el «Mar y Cel», cap al final del
segon acte, per exemple, s'arriba a produir
un gran efecte teatral, perquè l'emoció lí-
rica generadora del drama s'ha comunicat
al públic, privant-lo de preguntar-se ni es-
catir com s'ha arribat a la situació aquella;
ja si vingut pels camins naturals de tota
acció; si aquells personatges tenen realitat
viva; si han procedit conforme a la seva
humanitat; al seu caràcter; si era possible,
en fi, que tot allò succeís y arribés natura-
lment s'entendria. La emoció lírica del
poeta avassalla al públic, que ja no pot
preguntar-se si allò pot ésser, sino que li
d'admetre que allò, sigui com sigui, es. Y
qué, és? Es que Blanca ha pogut dir:
«Vida per vida» — (emparant a Said amb
el seu cos): Toqueu!

Lo mateix que cap a l'últim del drama
que restava l'imperi de les frases:

«Tot es en vi: vos sou'l cel, jo l'aigua...»
que preparen el final:

«Al mar!... Al cel!...»

això es lo gran. Doncs tot el drama venia
d'aquí, y aquí para: el cercle líric es com-
plet.

Observem ara la diferència. D'un drama
de Shakespeare vos en resten sobretot tot
impresos els fets, els gestos, els caràcters, y
els remembrances en si mateixos: el furor del
gelos, la tortuositat del traïdor, la esgarri-
fosa mort de l'ignocència — y això us porta
al record d'alguna de les paraules més
expressives de la situació; mes en el dra-
ma del poeta líric lo que es queda més for-
tament es:

«El punyot y la creu tot d'una pesa...»
«Soc l'amo del bordell que's aparia...»
«... Vos sou el cel, jo l'aigua...»
«... Al mar! Al cel!...»

y solament són d'això remembrança la hu-
manitat, les situacions, els caràcters.

Però ja ho he dit: això també es un teatre,
y fins pot ésser un gran teatre, perquè

encara que no sigui la representació plena
de la vida, tota la vida hi es vista al menys
en un aspecte: cosa que no logra el teatre
de «gèneros», que es un teatre parcial. El
teatre català, doncs, que encara no ha tro-
bat el seu Shakespeare, bé pot fer-se una
glòria de l'obra del Angel Guimerà.

Així torni a trobar jo en el «Mar y Cel»
la gran figura del poeta de l'Any Mils: fou la
seva segona aparició gloriosa a ne's meus
ulls.

III

Passaren set anys, y ara'n fa catorze que
la figura de l'Angel Guimerà se'm posà a-
prop per tercera vegada, però aquesta ja
d'una manera directa, personal, activa. Fou
quan ja seva presidència de l'Ateneu.

En tot aquell temps que'n podríem dir del
segon catalanisme, en què'l catalanisme se
va tornant polític, però d'una política en-
cara purament sentimental, en Guimerà hi
tingué lloc eminent que li corresponia, per-
què aquell fou el seu temps. La major força
de la seva maduresa d'home y de poeta
coincidí amb aquella jornada del catalanisme
que li era més adequada. Perquè la
primera, morament literària, no havia sigut
favorable més que a les expansions líriques
d'un anyorament de lo arcaic o a la platónica
professió d'un ideal vagament futur, y per
tant no necessità sinó trobadors de barbes
blancues o adolescents ensomniats encara;
y a la present etapa de política pràcti-
ca no hi escaven guaire els poetes, aulant

com a poetes. Més en la jornada intermedia,
el sentiment patriòtic necessitava un comens
d'acció política, y per això fou propi dels
poetes que, tot servant el bell callu senti-
mental de l'època passada, la llur virilitat
reclamava l'acció: y en aquest cas se tro-
bava l'Angel Guimerà. Fou l'home d'aquell
temps perquè'l temps era per aquell home:
y així se'l veig allavors lluitar en aquelles
glorioses planes del seu diari «La Renaixença»
y en aquelles juntes magnes y els aplècs
que's tornaven tots programes y esbossaments
constitucionals, que deixant migjuri en-
cara a molts, comensaven ja a inquietar
a molts altres. Era'l temps de la gran sem-
bra, y en Guimerà fou un gran sembrador.

Y era natural que al emprendre nosaltres
la nova lluita pel catalanisme en els centres
més actius de la societat catalana com in-
dicat a una política més pràctica, cerquem
per eix de la transició els més alts presti-
gis de l'època que acabava.

La primera trinxera que embestíem fou
l'Ateneu: la bandera nostra la llengua ca-
talana: qui millor que l'Angel Guimerà per
dur-la ben alta? Heus aquí doncs que l'Ateneu
damunt nostre, portant ell en ses mans
el Discurs sobre la Llengua Catalana, el pri-
mer discurs presidencial fet en català en el
Centre més representatiu de la nostra cul-
tura.

La lluita era comensada: l'elecció presiden-
cial fou disputada pam a pam en les sessions
de la junta electora, següides y tumultuoses:
les votacions se repetien, interminablement
igualades: ja tot venia d'un vot: ja tot venia
de l'indisidició d'un votant en passar de l'una
banda a l'altra: a la fi aquell vot caigué
en la nostra, y en Guimerà fou president.
Però això no havia sigut més que la pri-
mera escaramussa.

Llavors se presentà en Guimerà entre nos-
altres, y tinguerem per capítol aquell home de
gran fe i poques paraules, infantil y fort,
humil y tostut, que tirant amb la gran
senzillesa del món entre amenaçes y impro-
prietats, y ofenses y burles y les passions po-
lítiques desordenades, ho resistí tot sense ni
vacilacions ni gran gestos, ni un instant de
debilitat ni un mot de provocació; y, segut
del seu fet, trobant aquell gran seny es-
ferechidorament pona d'una multitud agita-
da, s'en anà reposadament cap al estruch
presidencial a x-carhi una tempestat es-
guit, com si anés a la tasca més normal
de la seva vida. Y es clar que per ell ho
era; per un home de fe íntima, per un poe-
ta líric, que podia haver-hi de més norma que
anar a parlar en català en una càtedra tan
catalana com aquella?

Pronuncià la primera paraula, y la pro-
testa esclatà: primer un «quix de burra»
com un fulminant que's disparà, y desseguida
l'estrepit de l'ira, formidable. Tot en crits
y brucos enlente, y gnt alarmada; contra-
riats escomentant-se y unics que descompen-
sats; cadifos fora de lloc, y gent fora de si;
la rotunda del vell Ateneu sen deu recordar
d'aquell vespre del 30 de novembre de 1895.

Jo ara m'atreixo a recordar, perquè en-
cara que la major part dels que hi con-
tendren son vits y actius, moltes passions
s'han apaciguat desde aleshores, molts que
erenc contraris ja son tots uns, y de la ba-
llada no'n resta sinó la gòtia dels que hi
lloierren, y sobre tot la del qui l'atortellà
severament davant de tot. De peu dret, amb
el paper als dits, nostre President esperit
quiescent la fi del tumult, que acabà, tant
mateix, amb una gran aclamació a qui així
a peu ferm el resistí. Llavors seguí la lec-
tura com si res hagués passat, com si lec-
tor s'hagués prou senzillament un xic de
pot. Amb ja mateixa veu de ferma mo-
deració y amb entonació senzilla seguí la
lectura fent feliç de la nostra llengua, y
mostrant el seu dret a vida plena arreu d'un
gran pòssat y augurant un «desenvolupar
més gloriós encara». Sense escriviment,
sense arrossegat, amb llegit en Guimerà pla-
nament el seu treball, no interrompent
més que pels grans aplaudiments que tot
sovent alsaven sos conceptes y ses frases;
fins que al temenar amb la grandiosa im-
precació del tosc Alighieri contra's que se
estimien més la llengua dels altres que la
propia, esclatà l'ovació unànim coronant la
primera victòria, que ja se podia dir po-
lítica, del catalanisme.

Després encara vingueren altres jornades
treballant-ores en l'Ateneu mateix y en al-
tres camps a cada cop més amples; però
mai poder oblidar, ni ho oblidarà Catala-
nya, el bell exemple que aquell dia ens
donà aquell home, obrint, ditz quasi ho-
raicament, un nou camí a les generacions
que després li venien, deixant després pas-
sar envans noves glòries, sense la paratè
cap port ni retenció mai més el deute
Sobretot com el seu temps polític era
anall, y s'apropià calladament d'una nova
política naturalment vigorosa y potser neces-
sària, però que ja no convenia a la seva
ànima lírica y austera. Jo, per la meua
part, no oblidaré aquesta per mi terrena
sensació de la grandesa d'aquest home, que
m'hi ligà per sempre més a n'el personal-
ment, amb llusos d'admiraació y de re-
cord, però més m'arrodinà la visió
romàntica que d'adolecent n'havia tingut
a través de la seva major poesia lírica, y
la que de jove m'imposà amb l'universa-
lització del nostre teatre.

Y ara que a suficient distància puc abra-
sar amb la mirada les tres visions en que
voig l'unitat de la figura de l'Angel Guimerà
a la seva força. En Guimerà es un líric,
es el líric del renaixement català, el poe-
ta gran líric. El ho ha passat tot pel seu
cor ardent y ho ha tornat tot parul, gus-
tosa, y ho ha segellat tot amb el ferro
nubent de la seva íntima enclusa. La seva
poesia, el seu teatre y la seva política, por-
ten la mateixa marca: el lirisme; y aquesta
es la senyal inescrutable del seu pas per
la vida catalana: y això es lo que per pos-
sibles representa aquest nom: Angel Guimerà.

Ja sé que al delimitar així la seva figura
he deixat a fora indefinid molt d'el mateix
y de la seva obra; però també este cert
de que lo essencial hi es representat amb
més precisió, y per tant amb més força; y
així me sembla que es lo que més convenia
en aquest moment de condensació de la seva
glòria als nals de tot un poble. Y sia lo que
volgut lo que resulti de tot lo que ell ha
fet y de lo molt que deu valguet que pugui
for encara, este cert que quant d'aquí a
moltes centúries aquest nom, Angel Guime-
rà, ressoni en orelles catalanes, davant dels
ulls dels qui's sentin s'altant aquella ma-
teixa visió que quan vaig sentir jo per
primera volta sense conèixer res encara, se
presentà als meus ulls de set anys, amb
aquella doble visió que sols té l'adolecència
idealista: un home alt, fort, jove, amb
una gran cabellera negra volent pel cap,
y una veu poderosa ont, digni lo que digni,
ressona sempre grandiosament la sustança
principal de la nostra santa llengua catalana.

JOAN MARAGALL.

Maria

(Flor Natural als Jocs Florals de Girona)

I

T'has aixecat, com cada dia,
tot just clareja'l dematí,
y has fugit lluny de la masia,
damunt de l'erba, on cada brí
serva una gota de rosada;
per dins la selva y la claror,
damunt la testa escabellada
hi fas brandar el gerriçó.
Y el sol te besa amb llum novella
tot escorrente cos avall,
raja tranquila caramella,
sobre les ones de crestall.
En la frescor de les falces
tresques l'ombrívul viarany
y't veus més bella qu'altres dies
dintre'l miracle de l'estany.
Entre la dolça xerradissa
de gais ocells sobre'l teu front,
vas complençant l'última terrissa
dins la rialla de la font.
Y el cantí pie, com cada dia,
vas per la selva matinal;
quan fas l'entrada a la masia
hi arriba'l sol pel finestral.
Prenent llavors, vara florida,
t'en vas riant, a pasturar
la gran remada esporuguida
d'aquell trepat sol y clar.
Tallant, enmig de la ramada,
sobre'l plorat del fontinyol,
ets una reina de balada
tota coberta d'or de sol.
Potser per endins la selva bassa
dels talls ombrívols al dejús
hi brilla l'elm y la cuirassa
d'un cavaller del rei Artús.
Potser a la llum del cel en festa,
sobre'l profund ombratge verd,
hi ha una gran creu sobre la testa
del cervel clar de Sant Humbert.
Potser damunt les ones fonde-
des de l'estanyol primaveral,
volen les ales moribondes
del signe blanc de Perceval.

Quan ja la nit es arribada,
deixes la casa y els que hi són,
y per damunt l'erba amara-
da vas a banyar-te dins la font.
Sona la fresca de les fulles
de la profunda soledat,
y, tota sola, allí't despulles
amb un perfum d'antiquitat.
Tota la selva't mira nua
amb un ull místic de fervor;
la llum dels arbres hi traspua,
les branques són de flors d'argent,
y per llarg temps l'aigua tremola
d'haver entre somnis posseït.

“L'HOMME DE PALLA”

DRAMA EN DOS ACTES

ACTE PRIMER

ESCENA XIII

En Dionís, en Jaume Bertran y en Pom-
peu Soler

Dionís.—Se'ls saluda, senyors.

Bertran.—Feliç correspond.

Soler.—Afectuosament.

Bertran.—Es amb el senyor Dionís Ballardà

amb qui tinc el gust de parlar?

Dionís.—Servidor. Vostés són...

Soler.—El senyor, en Joan Bertran, perio-
dista distingidíssim, d'idees avençades.

Bertran.—Lo de distingidíssim, pishish.

Dionís.—(An en Soler). Vosté será, doncs,

el senyor... Pompeu Soler.

Soler.—Per servir-lo.

Bertran.—Publicista eminent, una de les mi-
llors plomes amb que, avui per avui,

compta la democràcia catalana.

Soler.—No... no'l cregut pas.

Dionís.—Ja he tingut ocasió de llegirli al-
guns dels seus articles. M'agraia! Me

va bé la seva manera d'escriure. Es

valent, es valent vosté!

Soler.—Y vosté molt generós.

SORTIDA DE VAPORS CORREUS

de les ports europeus per a l'Amèrica del Sur durant el mes de novembre

Vapor alemany «Cap Finisterre», sortí el dia 1 de Boulogne y arribarà a Buenos Aires el 19.
 Vapor anglès «Amazona», sortí el dia 1 de Cherburgo y arribarà a Buenos Aires el dia 24.
 Vapor francès «La Gascogne», sortí el dia 2 de Burdeos y arribarà a Buenos Aires el dia 22.
 Vapor espanyol «León XIII», sortí el dia 3 de Barcelona y arribarà a Buenos Aires el dia 25.
 Vapor anglès «Oronsa», sortí el dia 3 de La Rochelle Palice y arribarà a Montevideo el dia 24.
 Vapor italià «Umbria», sortí el dia 4 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 25.
 Vapor italià «Cavenna», sortí el dia 5 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 26.
 Vapor espanyol «Vallanera», sortí el dia 6 de Barcelona y arribarà a Buenos Aires el dia 1 de desembre.
 Vapor italià «Tomasso di Savoia», sortí el dia 8 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 25 de novembre.
 Vapor holandès «Zeelandia», sortí el dia 7 de Boulogne y arribarà a Buenos Aires el dia 29.
 Vapor alemany «Bücher», sortí el dia 8 de Boulogne y arribarà a Buenos Aires el dia 27.
 Vapor anglès «Armstrong», sortí el dia 8 de Cherburgo y arribarà a Buenos Aires el dia 30.
 Vapor francès «Pampa», sortí el dia 10 de Marsella, y arribarà a Buenos Aires el dia 30.
 Vapor italià «Príncipe Umberto», sortí el dia 13 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 30.
 Vapor italià «Argentina», sortí el dia 14 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 4 de desembre.
 Vapor alemany «Cap Arcona», sortí el dia 15 de Boulogne y arribarà a Buenos Aires el dia 4.
 Vapor italià «Bologna», sortí el dia 16 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 5.
 Vapor anglès «Van Dicks», sortí el dia 15 de Cherburgo y arribarà a Buenos Aires el dia 8.
 Vapor francès «La Bretagne», sortí el dia 16 de Burdeos y arribarà a Buenos Aires el dia 6.
 Vapor anglès «Orcema», sortí el dia 17 de La Rochelle Palice y arribarà a Montevideo el dia 7.
 Vapor italià «Duca degli Abruzzi», sortí el dia 20 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 8.
 Vapor francès «Valdivia», sortí el dia 20 de Marsella y arribarà a Buenos Aires el dia 9.
 Vapor alemany «König Friedrich August», sortí el dia 21 de Boulogne y arribarà a Buenos Aires el dia 10.
 Vapor anglès «Asturias», sortí el dia 22 de Cherburgo y arribarà a Buenos Aires el dia 14.

Vapor italià «Rè Vittorio», sortí el dia 27 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 14.
 Vapor espanyol «Cádiz», sortí el dia 27 de Barcelona y arribarà a Buenos Aires el dia 22.
 Vapor holandès «Hollanda», sortí el dia 28 de Boulogne y arribarà a Buenos Aires el dia 21.
 Vapor italià «Indiana», sortí el dia 30 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 20 de desembre.
 Vapor italià «Savoia», sortí el dia 30 de Genova y arribarà a Buenos Aires el dia 21.
 Vapor francès «Plata», sortí el dia 30 de Marsella y arribarà a Buenos Aires el dia 22.
 Vapor anglès «Vauvan», sortí el dia 29 de Cherburgo y arribarà a Buenos Aires el dia 22.
 Vapor francès «Burdigala», sortí el dia 30 de Burdeos y arribarà a Buenos Aires el dia 16.
 Aquels vapors fan escala al dia següent a Barcelona.
 La majoria fan escala a Coruña o Vigo y tots a Lisboa abans de recollir la correspondència d'Espanya.
 Els nens pugen forts y resistent a totes les malalties si prenen l'aixarop de Fosfat de calç gelatinós.

CASADESÚS
 del Dr. Cuixart, 215 ptes.
 Aro del Teatre, 21, Barna.

INSTAL·LACIONS COMPLETES PERA AIXECAR AIGUA

MOTORS

A GAS, BENZINA, GAS POBRE, etc. Preus econòmics y resultats garantits. Nombrades referències

DAVID FERRER Y O.
 (Societat anònima)
Corts, 586 -- BARCELONA

Ateneu Pi y Margall DE LA BARCELONETA

Hores de visita al Dispensari Mèdic públic gratuït
 Nas, gorja y orelles, a càrreg del doctor Francisco Morén, tots els dilluns y dimecres, de 6 a 7 tardes.
 Malalties de nois, a càrreg del doctor M. Roig y Roig, tots els dilluns, dimecres y divendres, de 9 a 10 del matí.
 Medicina general, a càrreg del doctor Lluís A. Nogué y Guri, tots els dilluns, dimecres y divendres, de 7 a 8 tardes.
 Cirurgia y malalties de la dona, a càrreg del doctor J. Vicedo Bonmati, tots els dilluns, dijous y dissabtes, de 6 a 7 tardes.
 Assistència a parts, a càrreg de la professora donya Isabel Rahas Bonif, tots els dijous y dissabtes, de 11 a 12 del matí.
 Imprempta y estereotipia, Fortuny, 2 ter.

CICLOS SANROMÀ
 BALMES 62 - BARCELONA

EL REUMATISME BALSAM TRIVON

medicament descobert per un eminent professor que després d'alguns anys d'estudi ha lograt imposar d'una manera tan poderosa a les malalties del reuma o dolor, que amb una sola frega d'EL TRIVON, el malalt queda alliberat de tal manera que pot considerar-se curat.
 Fins al dia que pateix de reuma o dolor fressa de tan meravellós medicament y se pregunta la manera de llegir el prospecte que va acompanyat en cada ampolla, se convençerà que EL TRIVON és el medicament que buscava per curar-se radicalment.
 El que pateix d'alguna de les malalties que indiquem a continuació o al primer moment de presentar-se un símptoma d'elles, acudirà al TRIVON; podrà després convençer-se que nostra indicació és mercedora d'un veritable agraïment.
Reumatisme, Dolors nerviosos o Neuràlgies
Mal de cap, Hemicrànies (migranya), Cefalees, etc.
 De venda a Barcelona: Segalà, Rambla Flors, 41; Rambla del Mitg, 17; Vda. Alina, passatge Crèdit, 4; Serra, Pelai, 9; Viladot, Rambla Catalunya, 36; Andreu, Rambla Catalunya, 66; Ferrer, Princesa, 3; Farmacia de la Creu, Reculadors, 75.

Torns y eines de precisió
 pera mecànica y rellotgeria
Torns pera aficionats
 REPRESENTANT
 dels torns y eines de precisió
Wolf, Jhan & Co.
 y de les acreditades
 marques **Matthey**
Francisco Layrol
 R. MADON, NÚM. 1, PRINCIPAL

URALITA ROVIRALTA

PERA TEULADES
 ECONOMIC - INCOMBUSTIBLE - LLEUGER - ETERN
 Demànsse mostres, Catàleg y Pressupostos
ROVIRALTA & C., ENGINYERS
 Plassa Antoni López, número 15, principal. — Telèfon, número 1.664
 Direcció telefònica y telefònica: "URALITA" - Barcelona

Perllongació de l'existència

RETRASSAR LA VELLESA Y LA MORT: VISTA-RICA
 Demani voste en farmacies, drogueries y cafès. El voste rival anarà a l'Institut d'Estudis i Retardament de la Vellesa i la Mort, i gaudirà de bona salut, sense metges ni medicaments y el malalt se ven aviat lliure de la malaltia, indisposició o dolència. D'aquest preu tan notable estudi eminentment pràctic queda un reduït nombre d'exemplars que s'entregaran gratis als primers sollicitants. — Preu: 60 cts., 61 cts. LA SALUD, Barcelona.

PERE COROMINAS

LES HORES D'AMOR SERENES

3 PESSETES
 DE VENDA A TOTES LES LLIBRERIES

Parlez-vous français?
 L'ACADEMIA BERLITZ ensenya a enraonar y a escriure en poc temps y per poc diner, el Francès y els demés idiomes
Classes desde 5 ptes. per mes
 Demani voste'l prospecte, s'envia gratis. — FELAYO, NÚM. 58, BARCELONA

EGMAR

La lleghima làmpara EGMAR porta 'l seu nom grabat sobre 'l cristall, y en defensa del propi interés los compradors convé que no acceptin las làmparas que no tinguin aquesta marca Superior en ECONOMIA de fluid. Superior en FORTALESA, única resistent les mes fortes trepidacions. Superior en DURACIO.
'S VEN A TOT-ARREU

DE FILAMENT ESTIRAT

A. E. G. Thomson Houston, Ibérica S. A.
 Barcelona Oficina de venda, Ronda de la Universitat, núm. 23
 Oficina de Instalacions, Ronda de la Universitat, 35

EL SIGLO

GRANS MAGATZEMS
 ALTA NOVETAT EN
CATIFES
 de totes classes y tamanyes a preus somament reduïts
 Catifes en pessa y carpetes - Passillos - Estores Feltres - Pells - "Escurapeus" - Babutxes - Carpetes fibra de coco, etc., etc.
 Catifes de moqueta de llana, classe de molta duració, esplèndid assortit; el metre (posada), a Pessetes 3'50
 GRAN VARIETAT en Tapisseries, Tapets, Cortinatges, Portiers, Estors, Conxes, Mantes, Edredons y articles de calefacció
 NOUS ASSORTITS EN
Llanes, Velluts de seda, Cheviots, Panyos
 pera vestits de tardor y hivern

GRAN DESCOBRIMENT BOTÀNIC AMB EL
The Escocès
 ESTOMACAL - ANTI-NEURVÓS - ANTI-EPILEPTIC - ANTI-NEURASTENIC
 SE SERVEIX EN CAFÉS
 Se ven en farmacies, drogueries y colmadors
 Dipòsits principals: Princesa, 1; Passatge del Crèdit, 4; Rambla de les Flors, 4 y Central, 25

JUVENIA

el relox mas perfecto
 En totes les millors rellotgeries y joyeries del mon

Curacion del Estrenimiento

POLVOS DE RICHELET

Laxantes - Depurativos Refrescantes
 Muy agradables al paladar. No producen colicos
 Empleado siempre con éxito en los sufrimientos del estómago, del intestino en las enfermedades de la piel y de la sangre, en las turbaciones de la circulación, reumatismos, gota, afecciones del hígado, obesidad, etc.
 Deposito en todas las buenas Farmacias y Droguerias de Espana, Canarias, y Baleares.
 Laboratorio: **L. RICHELET**
 Rue Gambetta, 13, SEDAN (Francia)
 Depositario General para toda Espana:
D. Francisco LOYARTE
 Calle S. Marcial, 33, esquina a San Ignacio de Loyola, 9, SAN SEBASTIAN
Precio: 3 Pesetas

MARIN - OPTIC
 DINER en 1.ª hipoteca y sobre valores desde'l 3 per 100 anual, en lletres, propietat, industrials y comercials desde'l 12 per 100 al mes.
 DINER en 2.ª hipoteca, usufructs y parts indivisibles, y sobre goceos, planes, carruatges y tota garantia que contingui. Rambla de Santa Mònica, 4, entresol.
 El doble de son valor se paga l'or, plata, platino y diamants. Ferra Bonanocés, 2.
 SE COMPRA mobles, planes, caixes de capçal y objectes.
 Passatge Pont de la Parra, 6 (Reforma).
 (ARCS, 3 JUNT A LA PLASSA NOVA)

Esqueles mortuories

EN ROBBERIN
 A l'Administració
 Gas a les 12
 de la nit
 A l'impremta
 Gas a les 12
 de la matina
PREUS Y TAMANY, SEGONS CATALG